

Datum: 13 april 2022

Onderwerp

Position paper over de uitvoering van een statiegeldsysteem voor blikjes

Statiegeld op metalen drankverpakkingen

De Consumentenbond volgt de ontwikkelingen rond de implementatie van statiegeld op metalen drankverpakkingen met belangstelling. Daarom hechten wij er waarde aan dat we zijn uitgenodigd om deel te nemen aan het rondetafelgesprek op 19 april a.s.. In onze eerdere position paper hebben wij gereageerd op het plan van aanpak voor het inzamelsysteem voor blikjes van Stichting Afvalfonds Verpakkingen, het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL) en de Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie (FNLI). Nu dit inzamelplan van tafel is, staan we in dit position paper stil bij het belang van een consumentenvriendelijk systeem en wat nodig is om dit te bereiken. Omdat deelname aan het rondetafelgesprek niet mogelijk is maken we graag gebruik van het aanbod om ons standpunt schriftelijk kort toe te lichten.

Wij juichen het toe dat per 31 december 2022 ook op metalen drankverpakkingen een statiegeldregeling van toepassing is. Het uitbreiden van de statiegeldverplichting naar kleine PET-flesjes en metalen drankverpakkingen is een belangrijke eerste stap. De vertaling van beleid naar een effectief en breed gedragen inzamelsysteem is een misschien wel belangrijkere volgende stap om blikjes (en kleine PET-flesjes) in het zwerfafval te voorkomen en materiaalketens verder te sluiten.

De consument speelt een onmisbare rol in het succes van een statiegeldsysteem en het behalen van de inzameldoelstellingen. In het kader van duidelijkheid, gemak en toegankelijkheid pleiten wij voor één innamesysteem voor de verschillende drankverpakkingen met statiegeld. We moeten versnippering over verschillende innamesystemen en -locaties, uiteenlopend per type drankverpakking, tegengaan omdat dit ten koste gaat van het consumentengemak en de grote consumentenbereidheid.

We vragen aandacht voor het belangrijkste knelpunt dat we nu zien in het inzamelsysteem voor statiegeldverpakkingen. Dit knelpunt van beperkte innamemogelijkheden zien we graag opgelost voor 2023, wanneer ook de stroom blikjes met statiegeld aan dit inzamelsysteem wordt toegevoegd.

Consumentenvertrouwen

Consumenten hebben veel vertrouwen in, en bekendheid met, het bestaande statiegeldsysteem in de supermarkt voor grote en kleine PET-flessen en herbruikbare glazen bierflesjes. Het is van groot belang dat we dit consumentenvertrouwen niet schaden door halsoverkop een gebrekking nieuw inzamelsysteem op te zetten naast het bestaande en goed functionerende inzamelsysteem met statiegeldautomaten in de supermarkten. Echter zijn er sinds juli 2021 meer verkooppunten van statiegeldverpakkingen bij gekomen, door de invoering van de statiegeldregeling voor kleine PET-flesjes. Sindsdien zijn supermarkten niet meer de (overwegend) enige verkooppunten van dranken in statiegeldverpakkingen.

Consumentenvoorkeur

In november 2021 gaf 89% van ons consumentenpanel¹ aan het (heel erg) belangrijk te vinden flesjes en blikjes met statiegeld in te kunnen leveren bij de verkooppunten. Zoals gezegd, staat of valt de effectiviteit van een statiegeldsysteem met consumentenparticipatie.

Sinds de invoering van statiegeld op kleine PET-flesjes is het aandeel verkochte statiegeldverpakkingen bij andere verkooppunten dan supermarkten toegenomen. Dit aandeel zal per 2023, door het toevoegen van blikjes aan het statiegeldsysteem, alleen maar groter worden. Dat op dit moment kleine flesjes, en in de nabije toekomst ook blikjes, niet op alle verkooppunten ingenomen worden (met terugbetaling van het statiegeld aan de consument), is niet goed uit te leggen aan de consument.

Innameplicht voor alle verkooppunten

In andere landen met een goed werkend statiegeldsysteem geldt een innameplicht voor verkooppunten. Sinds de aanpassing van artikel 12 van het Besluit beheer verpakkingen geldt er geen wettelijke verplichting voor de verkooppunten van statiegeldverpakkingen om deze ook weer in te nemen. Dit betekent dat de consument de lege drankverpakkingen waarvoor statiegeld is betaald, niet op alle plekken kan inleveren. Plekken waar dit tot onduidelijkheid en ongemak leidt, zijn bijvoorbeeld stations, bioscopen, musea of horecagelegenheden.

Nu het plan voor circulaire inzamelhubs van tafel is, blijft dit ongemak voor consumenten door 'selectieve inzameling' actueel. Bij het invoeren van statiegeld op blikjes zouden wij graag zien dat het huidige statiegeldsysteem geoptimaliseerd wordt door alle verkooppunten van drankverpakkingen met statiegeld te verplichten om diezelfde verpakkingen weer in te nemen én statiegeld aan de consument terug te betalen.

Proces statiegeld op blikjes

Tot slot zijn wij van mening dat het proces om tot afspraken te komen over een innamesysteem te veel tijd en capaciteit heeft gekost. Dit had voorkomen kunnen worden door voorafgaand aan het presenteren van het plan voor 'circulaire hubs' maatschappelijke organisaties te raadplegen.

¹ De vraag is beantwoord door 11.616 panelleden, de groep respondenten bestaat uit zowel leden als niet-leden van de CB (ongeveer 62% van de panelleden is CB-lid) en is niet representatief voor Nederland.